

PANDEMIJA I ČETVRTA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA

Ova godina ostaće zapamćena po pandemiji koja je unela ogromne promene u živote svakog od nas, kao i neočekivane i izuzetno velike izazove u poslovanju svake organizacije, bez obzira na njenu veličinu i privrednu delatnost ili deo sveta u kome posluje. Ove posledice odrazile su se, a odražavaju se i dalje, na njihovu komercijalnu aktivnost i na njihovu vrednost na finansijskim tržištima. Pandemija je pokazala da može da ugrozi poslovanje skoro svakog sektora privređivanja putem:

- smanjenja tražnje potrošača za dobrima i uslugama usled smanjenja ličnih primanja i ograničenja slobode kretanja fizičkih lica;
- smanjenja kapitalnih ulaganja, što dovodi do smanjenja tražnje za velikim brojem dobara i usluga;
- pada tržišnih cena roba i finansijske imovine, uključujući vlasničke i dužničke hartije od vrednosti;
- narušavanja globalnih lanaca snabdevanja zbog ograničenja slobode kretanja ljudi i dobara.

Očekuje se da dugoročne posledice pandemije donesu promene u kulturi organizacija i šireg društvenog okruženja i da se odraze na digitalnu infrastrukturu kompanija, fleksibilnost radnog vremena, povećanu neizvesnost u poslovanju i da dovedu do promena u modelima poslovanja. Kombinovanje posledica pandemije sa brzinom odvijanja događaja koje prepoznajemo kao deo četvrte industrijske revolucije otvara iz dana u dan vrata jednog potpuno novog sveta.

U ovom broju objavljujemo radove iz savremenih oblasti poslovanja koji se bave aktuelnim pitanjima korporativnog upravljanja, informacione tehnologije, biotehnologije, ekologije, finansija, kao i dva rada koja ukazuju na probleme koje aktuelna pandemija unosi u finansijsko poslovanje i finansijsko izveštavanje organizacija.

Informaciona tehnologija (IT), kao nosilac razvoja četvrte industrijske revolucije, u kratkom roku je postala sastavni deo skoro svih svakodnevnih aktivnosti, i ono za šta su donedavno bile potrebne godine da bi se promenilo i usvojilo, u uslovima pandemije usvaja se trenutno, bez ikakvih osporavanja. Organizacije velikom brzinom menjaju način

na koji formulišu svoje strategije, obavljaju svakodnevne aktivnosti i donose odluke. Ove promene izazivaju nove rizike i teraju organizacije da modifikuju svoje upravljanje, upravljanje rizicima i da kontrolišu procese. Sve širi uticaj IT na organizacije naizmenično primorava interne i eksterne revizore da unaprede svoja znanja i sposobnosti iz oblasti IT i tome prilagode obavljanje svog posla. Biotehnologija, koja je tesno povezana sa informacionom tehnologijom i jedna je od komponenata četvrte industrijske revolucije, pokazuje se kao jedna od najbrže rastućih industrija u svetu. Značaj patenata iz biotehnologije ima sve veći uticaj na nacionalni ekonomski razvoj.

Činjenice da su se u uslovima pandemije ponovo pojavile sitne divlje životinje u parkovima i da se iz Indije ponovo vide Himalaji, samo potvrđuju značaj povezanosti ekologije i delovanja ljudi. Ekološko tehničko-tehnološko inženjerstvo tesno je povezano sa prirodnim evolutivnim procesima obnove i rehabilitacije postojeće i stvaranja nove prirodne strukture. Svaki prirodni podsistem celokupnog biološkog sistema teži svom samoopstanku. Ujedinjenim stvaralačkim snagama ekološki inženjering doprinosi formiranju organizacionih kapaciteta za ekološku otpornost sistema i strukture biodiverziteta.

Učinak aktuelne pandemije na preduzeća koja posluju u globalnom okruženju prati se kroz tematiku transfernih cena iz jednog novog ugla, kroz okolnosti otežanog poslovanja izazvanog pandemijom. U novom poslovnom ambijentu izveštavanje o transfernim cenama treba da pretrpi značajna prilagođavanja u odnosu na dosadašnju praksu i da obezbedi kvalitetnu i validnu osnovu za zaključivanje o ispunjenosti principa „van dohvata ruke“.

Svima koji pripremaju finansijske izveštaje po Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja pandemija je takođe donela nove izazove. U zavisnosti od prirode delatnosti i modela poslovanja menja se i učinak pandemije na konkretne pozicije bilansa. Pri sastavljanju finansijskih izveštaja za 2020. godinu, entiteti moraju pažljivo da razmotre svoje posebne okolnosti i izloženost riziku da bi utvrdili kako aktuelni događaji povezani sa pandemijom utiču, i kako u budućnosti mogu uticati, na njihovo finansijsko izveštavanje.

Način poslovanja revizorskih društava, čije mišljenje često ima presudnu ulogu pri donošenju poslovnih odluka, indirektno govori o sve većoj ulozi znanja u stvaranju društvenog bogatstva. Revizorska društva u Srbiji, sa svojim specifičnim znanjima o poslovanju i izveštavanju o rezultatima poslovanja entiteta, pritisnuta psihologijom averzije klijenata prema trošku koji revizija izaziva, našla su put ka uvećanju prihoda. Sila težnje za ekonomskim napretkom daleko je jača od sile kratkoročnog delovanja na sniženje troškova. Agilnost revizorskih društava u prilagođavanju okolnostima pokazala se na delu. Uspeh koji je ostvaren u 2019. godini, meren prvenstveno stopom rasta prihoda, daleko je prevazišao stopu rasta BDP-a Srbije.

